

УДК 338.27:631.1:355.01

Мельник Л., PhD з економіки, доцент
Київський національний університет технологій та дизайну
<https://orcid.org/0000-0002-3832-0101>

Сорокова К., студентка 2 курсу, групи БСЕПск-25
Київський національний університет технологій та дизайну

КЛАСТЕРИ БІОЕКОНОМІКИ ДЛЯ СПІВПРАЦІ В УМОВАХ ВІЙНИ

Біоекономіка, як модель економічного розвитку, заснована на стійкому використанні біологічних ресурсів, стає ключовим інструментом для відновлення та стійкості нашої країни. В умовах війни, коли традиційні ланцюги постачань порушені, а ресурси обмежені, кластери - це об'єднання компаній, наукових установ, державних органів та громадських організацій - дозволяють ефективно координувати зусилля, ділитися знаннями та залучати міжнародну підтримку. Вони сприяють не лише економічному зростанню, але й вирішенню критичних проблем, таких як продовольча безпека, енергетична незалежність та відновлення пошкоджених територій.

Кластери біоекономіки - це мережі співпраці, орієнтовані на біотехнології, органічне сільське господарство, біоенергетику, переробку біомаси та інші сфери, де біологічні процеси перетворюються на економічну цінність. В Україні, попри війну, такі кластери активно розвиваються завдяки підтримці Українського кластерного альянсу (УКА), створеного у березні 2022 року. УКА об'єднує понад 50 кластерних організацій і фокусується на релокації бізнесу з зон бойових дій, відновленні ланцюгів постачань та інтеграції в європейські промислові екосистеми. Національна політика, включаючи Національну економічну стратегію до 2030 року та проєкт Національної програми розвитку кластерів до 2027 року, підтримує ці ініціативи, акцентуючи на професійному менеджменті та міжнародній співпраці.

В умовах війни кластери біоекономіки відіграють роль у забезпеченні стійкості. Наприклад, вони допомагають у відновленні пошкоджених сільськогосподарських земель, виробництві біопалива та біопродуктів, а також у створенні робочих місць для ветеранів. Міжнародна співпраця тут ключова, через програми ЄС, такі як EU Clusters Support Ukraine, українські кластери інтегруються в європейські ланцюги створення вартості, отримуючи фінансування та технології від партнерів з Польщі, Чехії, Литви та інших країн. Це не лише допомагає вижити під час війни, але й готує ґрунт для післявоєнної реконструкції, де біоекономіка може стати двигуном зеленої трансформації.

Як приклад, можна розглянути ініціативу URBE (Ukrainian Regenerative Bioeconomy Ecosystem), розроблену Інститутом геополітики та стратегічного менеджменту (IGSM). Ця стратегія спрямована на перетворення післявоєнної економіки України на регенеративну, стійку та глобально конкурентоспроможну систему. URBE фокусується на відновленні понад 7,5 мільйонів гектарів пошкоджених війною сільськогосподарських земель, виробництві біовугілля, біопалива та біопродуктів у великому масштабі, сертифікації ґрунтів, генерації кредитів на видалення вуглецю для глобальних ринків, а також створенні робочих місць для ветеранів і розвитку зеленої

експортної економіки з високою доданою вартістю. Ключові компоненти включають СЕ-LAB - науковий центр для досліджень, консультування та впровадження технологій, а також інфраструктуру NGL, а це, на секундожку, 409 громадських зернових елеваторів, 24 регіональних біокластерів та 3 мультимодальних сухих порти на кордоні з Польщею та Румунією. Ця ініціатива не просто відновлює, а будує нову економічну архітектуру, інтегруючи локальні кластери в національну мережу. URBE демонструє, як біоекономічні кластери можуть об'єднувати зусилля для подолання наслідків війни, залучаючи міжнародних партнерів і фокусуючись на стійкості.

Інший приклад - Кластер біоекономіки в Львівській області, який охоплює органічне сільське господарство, харчову промисловість, біоенергетику та біотехнології. Він фінансується регіональною стратегією розвитку та сприяє співпраці між малим бізнесом і науковими установами. Або ж Прикарпатський еко-енергетичний кластер (РЕЕС), який покращує ефективність використання енергії та зменшує вплив на довкілля в Івано-Франківській області, беручи участь у програмі Burshtyn+ для інтеграції в європейські екосистеми.

Отже, кластери біоекономіки - це не лише інструмент співпраці в умовах війни, але й основа для майбутнього процвітання України. Вони дозволяють нам перетворювати виклики на можливості, залучаючи внутрішні ресурси та міжнародну підтримку.

Список використаних джерел:

1. Petrukha N. Ethical aspects of bioeconomy in post-war reconstruction projects in Ukraine / N. Petrukha, I. Demydonok, O. Hubanov // Economics, Finance and Management Review. – 2024. – № 4 (20). – С. 4–17. – DOI: <https://doi.org/10.36690/2674-5208-2024-4-4-17>. – URL: <https://public.scnchub.com/efmr/index.php/efmr/article/view/308> – (Дата звернення 24.09.2025)
2. Country factsheet Ukraine 2023 / European Cluster Collaboration Platform. – 2023. – 4с. – URL: https://www.clustercollaboration.eu/sites/default/files/2023-country-factsheets/ECCPfactsheet_Ukraine_2023.pdf – Дата звернення: 26.09.2025.
3. Institutional architecture of bioeconomy policies: a comparative analysis of Ukraine and the Visegrad Group countries // ResearchGate. – 2025. – URL: https://www.researchgate.net/publication/395632288_INSTITUTIONAL_ARCHITECTURE_OF_BIOECONOMY_POLICIES_A_COMPARATIVE_ANALYSIS_OF_UKRAINE_AND_THE_VISEGRAD_GROUP_COUNTRIES – (Дата звернення 24.09.2025)
4. Petrukha N. Bioeconomic vector of agro-construction clusters development under wartime and post-war rural economy reconstruction / N. Petrukha, S. Petrukha // 3rd International Conference on Economics, Accounting and Finance (ICEAF). – 2023. – URL: <https://conf.scnchub.com/index.php/ICEAF/ICEAF-2023/paper/download/702/177> – (Дата звернення 24.09.2025)
5. Skotsyk V. URBE: Ukraine's Strategic Plan for a Regenerative Bioeconomy/ V. Skotsyk // LinkedIn. – 2025. – URL: https://www.linkedin.com/posts/vitaliy-skotsyk-51b48a314_urbe-igsm-celab-activity-7361012717840752643-z4Pg – (Дата звернення 24.09.2025)